

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากเหตุการณ์ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ทำให้บริษัทและธุรกิจต่าง ๆ ได้รับความกระทบอย่างมาก จากการที่นักลงทุนไม่สามารถคาดการณ์และประเมินสถานการณ์ที่เป็นเหตุให้บริษัทดังกล่าวทำให้ได้รับผลขาดทุนจากการลงทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พิจารณาเห็นว่า การเพิกถอนบริษัทจดทะเบียนจะส่งผลกระทบต่อผู้ถือหุ้นรายย่อย ตลาดหลักทรัพย์จึงไม่ประสงค์จะเพิกถอนบริษัทจดทะเบียนทันที แต่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้บริษัทที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนดังกล่าว เร่งจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาระยะการการเงินและผลการดำเนินงานให้ลุล่วงโดยเร็ว รวมทั้งให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการฟื้นฟูกิจการให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้ประกอบการติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหของบริษัทอย่างเต็มที่จนกว่าบริษัทจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นจนพ้นเหตุอาจถูกเพิกถอนของตลาด

แม้ว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะทำให้บริษัทในหมวดที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูสามารถปรับตัวกับปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ แต่ก็ทำให้นักลงทุนที่ถือหุ้นของบริษัทที่อยู่ในหมวดดังกล่าวต้องเผชิญกับความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น หากนักลงทุนไม่สามารถคาดการณ์และประเมินสถานการณ์หรือปัจจัยของบริษัทที่เป็นเหตุให้บริษัทถูกย้ายเข้าสู่อันดับการฟื้นฟูกิจการได้แล้ว ซึ่งภายหน้าบริษัทดังกล่าวอาจถูกเพิกถอนออกจากตลาดการเป็นบริษัทจดทะเบียน ก็จะทำให้การลงทุนมีความเสี่ยงต่อการลงทุนและได้รับผลกระทบจากผลขาดทุนที่อาจเกิดขึ้นได้ แต่หากนักลงทุนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอเพื่อพิจารณาตัดสินใจลงทุนในบริษัทดังกล่าว อาจทำให้นักลงทุนสามารถคาดการณ์และเตรียมพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาลดความเสี่ยงจากการลงทุนในบริษัทเหล่านี้ได้ ดังนั้นนักลงทุนควรได้รับข้อมูลที่เป็นการเตือนภัยโดยเร็วและอยู่ในระยะเวลาที่สามารถปรับตัวได้ การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะหาจุดที่บริษัทในตลาดหลักทรัพย์ประสบปัญหาการดำรงอยู่เบื้องต้น โดยใช้จุดที่บริษัทเข้าสู่หมวดการฟื้นฟูกิจการ เพื่อทำการศึกษาถึงปัจจัยที่อาจใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยได้

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานตลอดจนประเมินสถานการณ์ของบริษัทนั้น สามารถทำได้หลายวิธีโดยส่วนใหญ่จะนิยมใช้การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินหรือใช้ตัวแบบพยากรณ์ความ

ล้มเหลวทางการเงินที่รู้จักอย่างแพร่หลาย การวิเคราะห์ด้วยวิธีการดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้านตัวเลขจากงบการเงินเพียงอย่างเดียว ซึ่งแท้ที่จริงแล้วนักลงทุนควรจะให้ความสำคัญกับข้อมูลหรือรายการที่ไม่ใช่ตัวเลขด้วยเพราะข้อมูลดังกล่าวมีส่วนช่วยให้การตัดสินใจมีความถูกต้องมากขึ้น โดยมาตรฐานการสอบบัญชีได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีเป็นผู้ตรวจสอบและรายงานความถูกต้องของงบการเงินตลอดจนพิจารณาข้อสมมติเรื่องการดำเนินงานต่อเนื่อง ซึ่งเป็นข้อสมมติที่สำคัญในการจัดทำงบการเงินตามแม่บทและมาตรฐานบัญชี โดยมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 570 ได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องวางแผนในการตรวจสอบข้อสมมติเรื่องการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ โดยกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องตรวจสอบทั้งข้อมูลด้านการเงิน ข้อมูลด้านการดำเนินงาน และข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อกิจการ เช่น การพิจารณาอัตราส่วนทางการเงิน การผิณัดชำระหนี้ การสูญเสียผู้บริหารหรือใบสัมปทานที่สำคัญ การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดทางกฎหมาย กิจการอยู่ระหว่างการถูกฟ้องร้องคดี เป็นต้น ทั้งนี้ผู้สอบบัญชีต้องสอบทานแผนงานในอนาคตของผู้บริหารที่กำหนดขึ้น ตลอดจนรวบรวมหลักฐานการสอบบัญชีที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อยืนยันหรือขจัดข้อสงสัยว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญหรือไม่ ดังนั้นรายงานของผู้สอบบัญชีจึงมีความสำคัญต่อการพยากรณ์ภาวะความล้มเหลวทางการเงินของบริษัท เนื่องจากผู้สอบบัญชีได้ศึกษาปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่เพียงปัจจัยด้านตัวเลขเท่านั้น หากแต่มีปัจจัยเชิงคุณภาพและรายงานของผู้สอบบัญชีที่สามารถเป็นเครื่องบ่งชี้ว่ากิจการไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้

งานวิจัยครั้งนี้วางแผนที่จะศึกษาความมีคุณค่าของรายงานการสอบบัญชีในการพยากรณ์การเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงประจักษ์โดยใช้ข้อมูลทางการเงินทั้งในเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบริษัทที่ถูกย้ายเข้าสู่หมวดการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังไว้ว่าเมื่อทราบปัจจัยต่าง ๆ อันเป็นสาเหตุดังกล่าวแล้ว ย่อมจะทำให้ผลลัพธ์ที่ได้จากงานวิจัยเอื้อต่อการสร้างแนวทางในการควบคุมและพัฒนาได้ต่อไป

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

1.2 วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่อง "คุณค่าของรายงานการสอบบัญชีในการพยากรณ์การเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย " มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของรายงานการสอบบัญชีกับการพยากรณ์การเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการของบริษัทจดทะเบียน

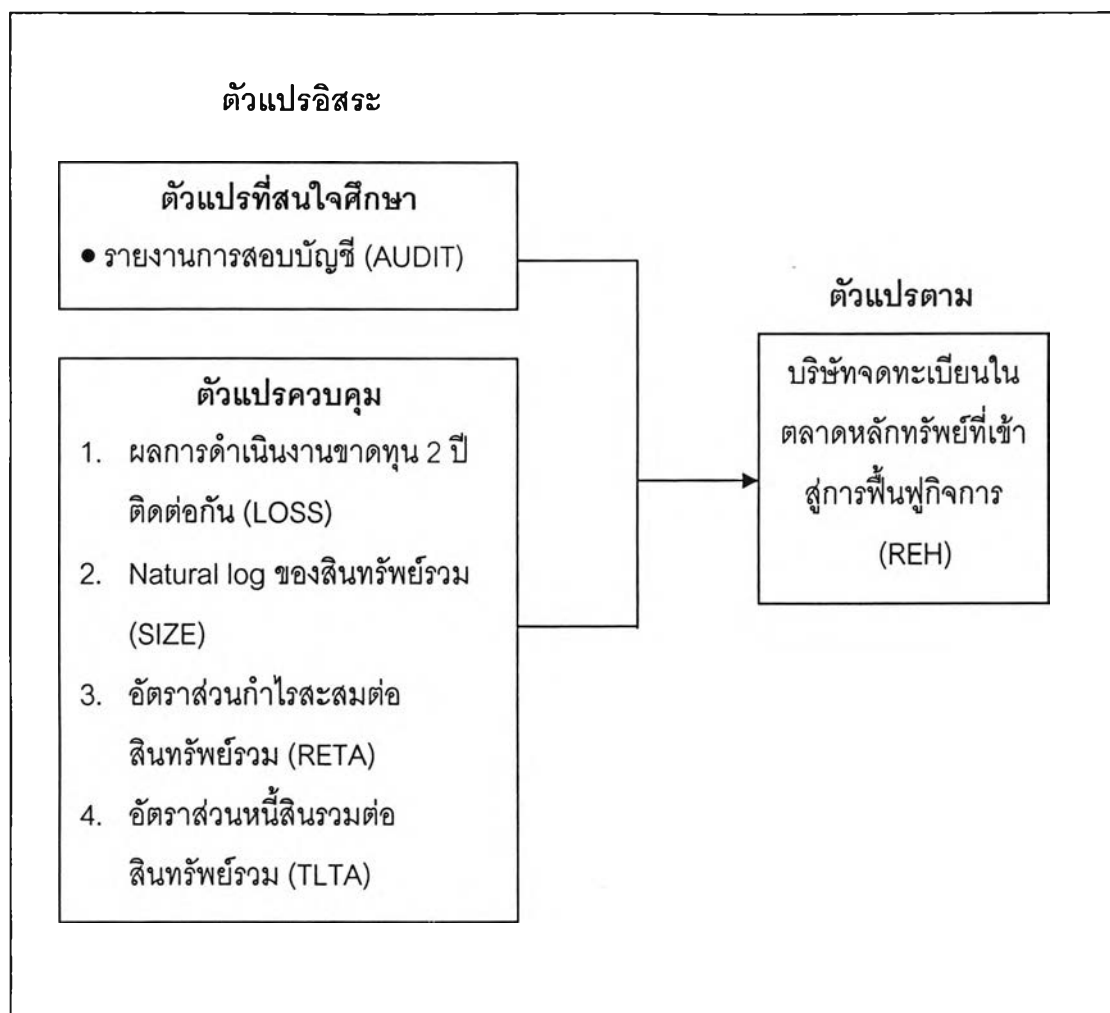
ทะเบียน โดยสิ่งที่สนใจศึกษาคือ รายงานการสอบบัญชี และบัญชีอื่น ๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับ บริษัทจดทะเบียนที่ถูกฟื้นฟูกิจการ ซึ่งงานวิจัยในอดีตของต่างประเทศได้วิจัยเชิงประจักษ์ไว้

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีเป้าหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่บ่งชี้ต่อกิจการก่อนที่ตลาดหลักทรัพย์ประกาศให้กิจการอยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ โดยจะทำการศึกษาเฉพาะ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่ถูกฟื้นฟูกิจการ ตั้งแต่ปี 2541 – 2547 เท่านั้น โดยทำการศึกษาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จำนวน 8 ไตรมาสก่อนที่จะถูกเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการ ซึ่งข้อมูลของรายงานทางการเงินและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาได้เปิดเผยอยู่ในแผ่นซีดี – รอม (I-SIMS : Integrated-SET Information Management Systems) และ Setsmart : SET Market Analysis and Reporting Tool ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายงานการสอบบัญชีกับการพยากรณ์การเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการของบริษัทจดทะเบียน ทำให้ผู้วิจัยสามารถจำแนกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สำหรับตัวแปรอิสระจะประกอบด้วย ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย และตัวแปรควบคุม รายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดแสดงไว้ในส่วนของระเบียบวิธีวิจัย (บทที่ 3) ในส่วนนี้จะ เป็นเพียงกรอบแนวคิดการวิจัยตามที่ได้นำเสนอไว้ในแผนภาพ 1.1

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.5 ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ข้อจำกัดในการตีความผลการวิจัย กล่าวคือ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงความสัมพันธ์ (Association) ไม่ใช่ศึกษาในเชิงของเหตุและผล (Causation) ดังนั้นการตีความผลการวิจัยจึงพิจารณาในเชิงของความสัมพันธ์มากกว่าเชิงของเหตุและผล

2. ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน เป็นการวิเคราะห์เชิงตัวเลขจากงบการเงิน แต่มีข้อมูลบางอย่างที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) ที่ไม่สามารถแสดงเป็นตัวเลขในงบการเงินได้ เช่น การนัดหยุดงาน น้ำท่วม ไฟไหม้ ภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีผลกระทบต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของธุรกิจ ดังนั้นการวิเคราะห์จึงพิจารณาข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบการวิเคราะห์จะทำให้ผลการวิเคราะห์ถูกต้องยิ่งขึ้น

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. รายงานการสอบบัญชี (Auditor's Report) หมายถึง การติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการกระทำและข้อสรุปของผู้สอบบัญชีไปยังผู้ใช้ ได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ นักลงทุน หน่วยงานราชการ และบุคคลทั่วไป หรือหมายถึงผลงานขั้นสุดท้ายของผู้สอบบัญชีเพื่อให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือได้ในงบการเงินของกิจการเพื่อเป็นประโยชน์ในการประกอบการตัดสินใจของผู้ใช้ได้อย่างถูกต้อง

2. งบการเงิน (Financial Statements) หมายถึง รายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ไม่ว่าจะรายงานโดยงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกำไรสุทธิ งบกระแสเงินสด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบประกอบหรือหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือคำอธิบายอื่นซึ่งระบุไว้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงิน

3. อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) หมายถึง การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายการต่าง ๆ ในงบการเงิน เพื่อประเมินฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของธุรกิจ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักลงทุนประจักษ์ถึงความเป็นรูปธรรมในควมมีคุณค่าของรายงานการสอบบัญชี และสามารถนำรายงานของผู้สอบบัญชีเพื่อประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจในการลงทุนซื้อหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และใช้ประโยชน์จากความเห็นของผู้สอบบัญชีเป็นสัญญาณเตือนภาวะความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทที่สนใจลงทุน

2. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลจากการวิจัยไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎเกณฑ์การเข้าและออกจากแผนฟื้นฟูกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

1.8 ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยโดยละเอียดจะกล่าวไว้ในบทที่ 3 ในส่วนนี้จะกล่าวถึงโดยสังเขปเท่านั้น รูปแบบการวิจัยเรื่อง ความมีคุณค่าของรายงานการสอบบัญชีในการพยากรณ์การเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) กลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ถูกฟื้นฟูกิจการและบริษัทที่มีผลการดำเนินงานตามปกติ ในระหว่างปี พ.ศ.2540 – พ.ศ. 2547 ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics)

ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคที่สำคัญคือ การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) สำหรับตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบจำนวน 1 ตัวแบบ โดยเทคนิคดังกล่าวทำให้ได้รับคำตอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรายงานการสอบบัญชีกับการพยากรณ์การเข้าสู่การถูกฟื้นฟูกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นการตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยได้อย่างครบถ้วนทุกประการ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 2 กลุ่มคือ

- (1) ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และ
- (2) ตัวแปรควบคุม (Control Variables)

ส่วนตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่ถูกฟื้นฟูกิจการ (Rehabilitation)

สำหรับรายละเอียดตัวแปรแต่ละชนิดจะกล่าวไว้ในส่วนของระเบียบวิธีวิจัย (บทที่ 3)

1.10 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ระเบียบวิธีวิจัย และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง ระเบียบวิธีวิจัย อันประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย การพัฒนาสมมติฐาน ตัวแบบและคำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง การนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา

บทที่ 5 กล่าวถึง การนำเสนอผลการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมาน ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ ในแต่ละ ส่วนจะประกอบไปด้วย การทดสอบความเหมาะสมของตัวแบบ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย และผลการทดสอบตัวแปรควบคุม

บทที่ 6 กล่าวถึง บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย